

Stane:

Za celo leto K 30—
 za pol leta 15—
 za četrt leta 7'50
 za 1 mesec 2'50
 Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravnništvo je v
 Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
 rotovžu), prtiličje, levo.
 Rokopisi se ne vrnejo.

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Štev. 17

Ptuj, 25. aprila 1920

II. letnik

Ali mora res tako biti?

Življenske razmere postajajo od dne do dne hujše, neznosnejše. Njihovo težo občuti meščan kakor kmet, delavec, ki živi od dela svojih rok ali glave, kakor tudi gospodar in posestnik, ki potrebuje pri svojem gospodarstvu tudi dela drugih.

Že za časa vojske je nam slo večkrat precej trdo, ali za silo je bilo še dobiti najpotrebnejših življenskih potrebščin, pa tolažili smo se, da bo po vojski zopet boljše. Minila pa je že poldruge leto in, mesto da bi se razmere zboljševale, se začenjajo slabšati, za mnoge občutno slabšati. K temu pride razočaranje, ker se naša pričakovanja v boljšo bodočnost niso uresničila, pa nezaupanje, da bi se v primernem času razmere zboljšale. To rodi in širi splošno nezadovoljnost, ki se lahko stopnjuje tako daleč, da jo malo iskra razpali v mogočen plamen, ki se ne bo dal mirno udušiti, nego nam uniči komaj in s težavo začeto zgradbo naše nove države.

Nebrzdani pohlep po bogastvu, brezvestnost pri pridobivanju istega, ki sta se v nevarni meri pokazala že za vojske, po razsulu ne samo da se nista zmanjšala, ampak nasprotno se razširila in stopnjevala do mej, da grozita upropastiti vse naše pridobitve. Rodila sta naravnost kričeče razmere v našem gospodarskem življenju, zakaj zatreti hočeta vsak čut poštenosti in pravičnosti v medsebojnem življenju in delovanju. — Kdor se je njima udal, njemu ni več za to, ali trpe radi njegove nenasitnosti tisoči in tisoči, lastni žep mu je še edini bog, kateremu se klanja. — Ne pomislijo pa tisti, ki jih izprva ni bilo toliko, da potezajo za sabo vedno širše kroge in ako se to brezvobestno divjanje ne zajezi o pravem času, da morajo privedi vse naše življenje in sebe do občega poloma.

V težkih gospodarskih razmerah smo začeli po vojski naše gospodarsko življenje.

Kako je postal zidarjev Tina bogat.

V nekem kraju onkraj brega je živel svoje dni zidar, kateri ni nič družega želel, kakor da bi bil bogat. Zato si pa izmislil nekega dne, kajd s trebuhom za kruhom, to je, za denarjem. In res, posrečilo se mu je; prinesel je čez leto in dan mnogo denarja na dom. „Ti Jera, si čula?“ tako reče svoji ženi, „ti Jera, zdaj sva poplačala dolgove in tukaj še imava sto goldinarjev. Jaz pojdem zdaj nazaj delat, a ti pa shrani denar dobro, ker ga bodeva potem potrebovala, ako pridejo k nam glad, potreba in skrb k hiši. — Zunaj pod oknom pa so stali trije popotniki in so vse slišali. Ko zidar odide, stopijo ti popotniki v hišo. „Mamica, srečo dobro! Mi so prišli k vam!“ Kaj pa bi radi?“ povpraša dobrovoljno milosrčna Jera tujce, „in kdo ste?“ „Jaz sem Glad“, reče prvi. „Jaz sem Potreba“, reče drugi in tretji pa reče: „Jaz sem Skrb.“ „O, dober dan, ste že tukaj?“ vzklikne Jera. „Tine mi je pustil za vas sto goldinarjev, tukaj jih imate!“ Popotniki se

Ali obče znano je, da so življenske razmere v naši Jugoslaviji toliko ugodne, da bi ob dobri volji zmagali prve težave in si postavili trden temelj, na katerem bi se lepo dalje razvijali. — Ali kaj se dogaja? Pozabili smo menda, da smo začeli svoje gospodarstvo po občem polomu, ko je vojska uničila naše gospodarske pridobitve. In sedaj zahtevamo, da naj kar čez noč nastanejo če še ne boljši časi, pa vsj taki, kakeršni so bili pred vojsko. Ljudje bi radi manj delali, pa dobro živeli. Ker pa ob uničenem našem gospodarstvu veliki večini to za sedaj ni mogoče, hoče vsak na svojo pest si pridobiti čim ugodnejše življenje. Jasno je, če imamo, kar rabimo za življenje toliko, da bi srednje dobro lahko vsi živeli, pa hočejo nekteri v teh razmerah razkošno in v izobilju živeti, da mora zanje toliko in toliko drugih trpeti. To so pijavke na našem telesu, ki se zajedajo v naše telo in nam samo sesajo našo kri. Samo nekaj zgledov! Pšenico so v jeseni pridelovalci prodajali kg po 1 K 50 v do 2—3 K. Sedaj ni dobiti kg za 10 K! Komu je cvela pšenica po zimi? Ali kmetu, ki je moral v jeseni orati, sejati, po letu pšenico žeti in mlatiti in zrnje spraviti, vse to za 2 K kg? Kupec ali pa kupci, ki so pšenico samo čez zimo shranili, so pri tem svojem delu (!) zaslužili celih osem K pri kg! Ali ne mora zavreti kri pridelovalcu, če vidi, da dobi za vse svoje delo 2 K, drugi pa, ki nič ne dela, nego samo v zakurjeni sobi in pri polni čaši kupčuje, zasluži 4 do 5 krat toliko? Ali ne mora zavreti kri ubogemu konzumentu, ko ve, da bi lahko dobival moko tudi spomladi po isti ceni, kakor v jeseni, če ne bi bilo treba debeliti takih pijavk? Pa oglejmo si na drugi strani razne obrtnike in trgovce na debelo, od katerih moramo dobivati druge svoje potrebščine, svojo obleko, obutev itd. Ti imajo v svojih zalogah blaga, ki ga prodajajo s primernim dobičkom za svoje delo, kar jim pošteno privoščimo. Ali kolikokrat se zgodi, da zrastejo cene temu blagu

lepo zahvalijo za denar in odidejo. Ko zidar zopet pride domov, povpraša, kje da ima Jera onih sto goldinarjev. Jera pove, da jih je dala onim trem, kakor je bil zidar ukazal. „O ti prismuknjeno babše, to so bili goljufi, pa ne glad, potreba in skrb. Kaj pečeti da dobim zopet svojih sto goldinarjev nazaj?“

Zidar misli in misli, potem se napoti za prekanjenci in zares v bližnji krčmi najde vse tri. — Delal pa se je tako, kakor da bi od vsega ničesar ne vedel in začel je pri svoji mizi pošteno piti in jesti.

Ko si ga je bil že dovolj privoščil, stisne krčmarju tiho in tako, da ga od onih treh ni nihče videl, denar za vino in pečenko v roko. — Krčmar ga prijazno povpraša, ali še česa želi. Zidar pa reče: „Ne!“ Čez nekoliko časa izpije svoje vino, potem pa prime svoj klobuk in ga obrne na glavi tako, da je bilo pero, katero je imel zadi za klobukom, spredaj nad čelom. „Je vse plačano?“ zakriči zidar. Krčmar se mu nakloni in reče: „Hvala, vse je plačano, le popravite si klobuk zopet nazaj.“ Zidar si popravi zopet klobuk in odide. Trije popotniki pa, kateri so bili zidarjevo Jero opetnajstili, so videli vse. Ko je zidar

kar čez noč! Ali ne mora zavreti kri še tako mirnemu državljanu, ko čuje, da je taka pijavka zaslužila čez noč več, nego on vse leto, ali nekaj let skupaj, da celo vse svoje življenje?

Kdor nekoliko opazuje vse to počenjanje v našem gospodarskem in javnem življenju, vidi, da ljudje ne živijo več po zlatem nauku Kristovem: Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe! Ljudi vodi sedaj drugo načelo: Ljubi samo samega sebe, druge pa le izrablja za se! Svobodna trgovina se je izprevrnila v svobodno odiranje!

Pri tako žalostnih pojavih se moramo pa resno vprašati: Ali ni mogoče ustaviti tega zla! Ali se te velike rane na našem državnem telesu ne dajo zaceliti? Ali ni pri nas resnih mož, ki bi uvideli te napake? In ali ni tudi dovolj močnih mož, da se npro kričečim krivicam in odvrnejo od nas pogin?

Zastrupilo se je naše življenje. Stresajo ga mrzlični sunki. Upajmo pa, da imamo še toliko svoje prvotne naravne sile v sebi, da odstranimo iz sebe sovražne strupe in se začnemo zopet zdravo razvijati.

Ne uničimo se sami!

Če je zakon narave tak, da „iz malega raste veliko“, morajo veliki dogodki imeti čim večje posledice.

Na zunaj se je dozdevalo med vojno, da deluje pred vsem samo orožje. Po odločitvi taistega bi nastal zopet mir in prejšnje razmere.

Sedaj vidimo, da je imela vojna mnoge, nam skoraj vidne sile energije.

Uničevala jih je — mnogo uničila. — Odškodovala je veselje do dela, uničevala material vseh vrst ter skoro uničila prejšno moralo v širjem pomenu besede.

Posledice tega imamo danes čutiti. Verižništvo, tihotapstvo, pomanjkanja blaga vseh

odišel, poplačajo in potegnejo za njim! „Koliko hočeš imeti za svoj klobuk, s katerim se tako lahko plača?“ Tako vprašajo zidarja. — Ta jim reče, da ga ne more ceneje dati, kakor za dve sto goldinarjev. In glej, naštel so mu jih in so odišli veseli, da so dobili tako veliko vredno stvar za tako malo denarja. Šli so v drugo krčmo. Tam so jedli in pili, kar se je najbolj dalo, in ko so imeli zadosti, postavi najstarejši zidarjev klobuk na glavo in vpraša krčmarja: „Je li vse plačano?“ „Ne!“ reče krčmar, „saj še niste ničesar plačali!“

„Daj sem klobuk!“ reče drugi, „ti nič ne znaš, jaz sem videl prav, kako je napravil zidar.“ Drugi poszusi in obrača klobuk gor in dol, a vendar je krčmar vedno trdil, da ni še nič plačano. Skusil je tretji, a tudi ta zastoj! Krčmar pa je mislil, da se norčujejo iz njega, pozval je svoje hlapce in ti so vse tri pošteno natepli in jim pomagali iz krčme. Videli so torej, da jih je zidar prekanil in da je dobil ne le svojih sto goldinarjev nazaj, temveč še njihovih bornih sto. Šli so torej k njemu. Ta pa jih je že od daleč videl iti in se je hitro dogovoril s svojo ženo.

vrst, draginja razkroj človeške družbe v med seboj se bojujoče skupine, komunizem i. t. d.

Naše ptujsko gnezdece leži bolj obstranski progi, pozno pluskajo valovi razvijajočega se življenja sem, kmečki značaj prevladuje — a tudi tu se vidi kaos današnje dobe v polni meri.

Zborujejo mnoge skupine vsaki dan.

Producenti sklepajo o zvišanju cen, ker so morali plačati dragi material, delavce, plin, drva i. t. d.

Konzumenti ednakočasno sklepajo o zvišanju plač.

Štrajk sledi štrajku, delo zaostaja, uničuje se material.

Vrtinec teh družabnih boleznij se veča, požira v podobi dan za dnem naraščajoče bede tisoče ter grozi tudi z uničevanjem vsega, kar imenujemo zasebno imetje, v velikem slogu.

V svojih zadnjih posledicah bi to bil komunizem, t. j. razdelitev zasebne lasti med vse — —

Mi trdimo; Naš kmet je zdrav in razumen ter tvori 80% prebivalstva v Jugoslaviji.

Na njem se bodo razbili vsi bolehnji pojavi današnje dobe.

Kljub temu pa je neobhodno potrebno, da vlada ustvarja sproti moderne dobre zakone, ki obstoječa zla odpravljajo, dobro plačajo vse svoje uslužbenca.

Neobhodno potrebna pa je tudi nesebičnost posameznih razredov človeške družbe.

Ne brezmejno izsezavati, temveč brezpo- gojno podpirati moramo drug drugega.

Vsi stanovi skup moramo tvoriti celoto zdrav in delaven jugoslovanski narod.

Gospodarstvo.

Zatirajmo rujavega hrošča! Kakor se kaže, bo letos mnogo rujavih hroščev. Prvi so že pričeli vsled neobične rane topline prav zgo- daj brenčati in jih je vsak dan več. Čas in potreba je, da se jim postavimo v bran, kajti o njih škodljivosti govoriti bi bilo odveč, saj je vsakomur znana škoda, ki jo naredi kot hrošči nad zemljo in kot ogrci pod njo. V vinogradih, sadonosnikih, na vrtih, na njivah in travnikih, da celo v gozdu je ob- čutna škoda, ki jo naredi ta škodljivec. Da se škoda kolikor mogoče omeji, je treba, da se vzdignemo vsi v boj proti hroščem in jih pridno pokončujemo. Če hrošče rano zjutraj, ko so precej leni, stresemo dan za dnevom z drevja na spodaj pogrnjene prte, jih vsip- ljemo v kako posodo in poparimo s kropom, smo glavno delo opravili. Kjer nimajo starejši delavci čas, naj izvrše to delo otroci, kakor so to storili že v prejšnjih letih. Šolske oblasti naj deco na to pokončevanje hroščev opozar- jajo, kakor se je to hvalevredno godilo v pred- vojni dobi. Saj je veliko temu občekoristnemu

„Jera, jaz se bodem vlegel in ti reci, da sem mrtev!“ Tine se vleže in Jera ga pokrije z belimi prti. — Ko pa pridejo zopet popotniki jezni in hudi, da jih je zidar ogoljufal, stala je Jera vsa zajokana pri vratih in jim je kbcala že nasproti: „Moj mož je mrtev, joj meni, čisto je mrtev.“ „Mi mu bomo že pomagali, da bode vstal, ta goljuf,“ so govorili popot- niki. Ko pa so videli moža zares pokritega s prti, začeli so Jero tolažiti in res, Jera se je potolažila in si je pobrisala debele solze. Naenkrat pa reče Jera: „Dragi prijatelji, ako mi hočete pomagati, pa ga bodem zopet zbudila. Ravno zdaj se spominjam, da mi je dala teta pred mnogimi leti tako palico, s katero se dado mrtvi obuditi.“ Tako reče in leti na dilje ter prinese debelo leskovo palico. „Prosim, držite mojega ubogega mrtvega moža!“ Popotniki primejo zidarja in Jera ga potegne pošteno trikrat s palico, kakor je bil dolg in širok. — „O ti hencano babše,“ za- kriči Tine in skoči po konci. „Mrtev sem in ti še me biješ.“ Popotniki so se silno prestra- šili in so zbežali. — Čez nekaj časa pa pridejo vendar nazaj gledat, ali je zidar zares živ. In glej! Tina je sedel pri mizi in jedel klo- base, kakor sa vsak drugi živ človek trudi s

delovanju pripisovati, da je bilo v minulih letih vidno pojemanje tega škodljivca v naših krajih. Mogoče se da v ta namen za časa poleta hroščev pričeti s šolskim poukom eno uro pozneje. Da bi se malčke vzpodbujalo v zatiranju hroščev, bi se pa naj dala od občin in okrajev primerna denarna odškod- nina na razpolago, saj bi bila ta žrtev v občo korist. Le s sodelovanjem merodajnih činiteljev bo mogoče, kaj opraviti proti temu nevarnemu škodljivcu in s časoma doseči, da bode rujavi hrošč tudi pri nas redka prikazen. Znano je, da so rujavi hrošči v zmerni mno- žini dobra krma za perutnino; s kropom po- liti pa in podelani v kompost dajo dobro gnojilo. Drž. vinarski inštruktor Zupanc.

Napotki k letošnjemu zatiranju peronospore.

Ker rabi peronospora za svoj razvoj ob enem primerno vlago in dovolj toplote in sicer naj- manj 15° C, ne nastopa vsako leto ob istem času, ampak vedno tedaj, kadar sta dana skupno ta dva pogoja. Letošnja nenavadna rana toplina nas sili k previdnosti, kajti mla- dice se lepo razvijajo, toplo je že tudi dovolj, treba je še samo malo dežja in če se ob dežju ne ohladi podnebje pod 15° C, bo pe- ronospora nastopala naglo, ako ne bo do tja mladje zavarovano z galico. Iz navedenega sledi, da naj vinogradniki ne čakajo letos predolgo s prvim škropljenjem, ampak naj isto izvrše čim prej. Za prvo škropljenje za- dostuje enoodstotna raztopina. Važno je, da poškopimo liste tudi od spodnje strani. Z drugim škropljenjem tudi ne smemo predolgo odlagati, posebno, če bode poznejši razvoj mladja enak sedanjemu. Na vsak način bo letos treba pred cvetenjem škropiti. Čas med prvim in drugim škropljenjem naj se porabi za žvepljanje. Če bo med prvim in drugim škropljenjem suhotno vreme, zadostuje za drugo škropljenje tudi enoodstotna raztopina, drugače pa se naj rabi eninpolodstotna. Tretjič se naj škropi po končanem cvetju, ko so ja- gode vidne. Tudi za to škropljenje zadostuje pri suhotnem vremenu enoodstotna, sicer pa enoinpolodstotna raztopina. Le pri tako mo- krotnem vremenu, kakoršno je bilo lani, naj se rabi pri drugem, kakor pri tretjem škrop- ljenju dveodstotna raztopina. Pri vsakem škropljenju je paziti na to, da so grozdeki in pa spodnje strani listov prav fino in pa dobro poškopljeni, zato se priporoča škropiti hitro po vezatvi, katero pa je pravočasno zvršiti. Če dežuje, predno se je galica na trsu posušila, je tam škropljenje ponoviti. Istotako je takoj po toči trsje temeljito poškopiti, ker je obtolčeno trsje bolj občutljivo, oziroma proti peronospori manj odporno, kakor zdravo, nepoškodovano. Ako bo poletje mokrotno, kakor lani, tedaj bo moralo slediti tretjemu škropljenju še četrto. Da pravočasno opleti, povezani, zračni in čisti vinograd bolj klju- buje, kakor pa zanemarjeni, s plevelom pre- raščeni, je pokazala lanska letina dovolj. Če

takim težkim delom. — „Koliko pa velja ta palica?“ povprašajo vsi iz enega grla. — „Te palice ne dam“ reče Tine. Ker pa so ga vsi trije lepo prosili, naj jim vendar odda to palico, reče jim zidar: „No, pa naj bo, ker že s klobukom ni bilo vse v redu, dajte sto goldinarjev za njo!“ Ti trije pa veseli, da dobijo tako palico tako po ceni, naštejejo hitro denar in odidejo. V tistem kraju pa je bila umrla kraljeva hči in popotniki so to zvedeli in so šli, da bi jo s svojo palico zbu- dili, da bi seve zaslužili mnogo denarja. — Prvi udari s palico trikrat po njej, a ona se ne gane. Zdaj drugi ukaže družabnikom, naj jo držijo in on udari tudi trikrat. — Pa vse zastonj. — Zdaj še udari tretji, pa tudi brez uspeha. Kralj se razjezi, pokliče svoje biriče in ukaže, vse tri pošteno naklestiti, tako da so se komaj privlekli k zidarju nazaj, da bi se nad njim maščevali. Ta seveda je vedel, kaj se bode zgodilo. — Že od daleč, daleč jih vidi Jera priti. „Kje je tvoj goljufivi mož?“ zakriči prvi. Jera reče čisto mirno: „Tam gori na bregu je, ker mora zdravje kuhati!“ Ti gredo vsi razburjeni k našemu Tinu ter ga hočejo nabit. — „Kaj meni mar, če me prav ubijete?“ reče Tine. „Ako me vsega

bi nastopilo zopet hladno vreme (pod 15° C), tedaj pa lahko s prvim škropljenjem čakamo, dokler tako hladno ostane.

Vinarski inštruktor Zupanc.

Živinorejci, pozor pred slinovko. V mari- borski okolici in v Št. Ilju v Slov. gor. je uradno ugotovljena med govejo živino kuga slinovka. Vse živinorejce krog Maribora in v Slov. goricah svarimo pred nakupom živine od živinskih trgovcev.

Boj proti mrazu. Kmetijski strokovnjaki pravijo, da bo letošnje pomlad nastopil mraz. Če bi se to res zgodilo, je letošnja letina uničena. Edino sredstvo proti mrazu je zaži- ganje kresov. Priporočamo, da povsod, kjer je nevarnost, da nastopi mraz in uniči vino- grade in druge pridelke, pripravijo posestni- ki in viničarji razno kurivo, ki razvija mno- go dima. Če to napravijo posamezniki, je to brezuspešno delo. Radi tega naj občine iz- dajo strogo povelje vsem posestnikom, da naj takoj pripravijo dovolj dračja in druge take tvarine za proizvodnjo dima.

Dopisi.

Dr. Schreiner †. Preminul je v Mariboru g. ravnatelj Schreiner, oče našega sodnika g. dr. Schreinerja. Bil je znan pedagog, pisatelj učnih knjig, ter ima velike in trajne zasluge za kulturni napredek našega plemena. Ravnatelj Schreiner si je postavil lep spominek v povestnici našega naroda. Bil je odlični slovenski odgojitelj. 30 let je vestno opravljal težavno službo ravnatelja na državnem učiteljskem v Mariboru. Vzgojil je dolgo vrsto vrlih učiteljev. 30 letnikov učiteljskega na- raščaja je iz njegove šole. A ni jih poučeval samo z besedo. Spisal je mnogobrojne peda- goške knjige in razprave. Po njih je zaslo- vel ne samo po naši domovini, temveč tudi izven mej jugoslovanskega ozemlja kot pri- znan in visoko cenjen strokovnjak na odgo- jiteljskem polju. L. 1900 je ustanovil v svr- ho ljudskošolskega in srednješolskega pouka posebno društvo „Slovenska Šolska Matica“, koje neumorni predsednik je bil do svoje smrti. Njegov „Nauk o prirodi“, izdan v dveh obširnih zvezkih po Družbi sv. Mohor- ja, se je vsemu narodu priljubil. V svojem odgojiteljskem poklicu je kazal neomejeno ljubezen do mladine. Ona je bila njegovo ve- selja in njegov ponos. Z gorečo ljubeznijo jo je vodil k vzvišenemu učiteljskemu pokli- cu. Trudil se je ji tudi povsod gmetno po- magati. Bil je več let skrben načelnik mari- borske Dijaške kuhinje. Mladina bodi mu hvaležna, kajti v njegovih prsih je za tebe bilo očetovsko dobro srce! Kdor je pokojnika bližje poznal, ga je moral odkritosrečno spo- štovati. Bil je neutrudno delaven; obširno slovstveno delovanje je zlati sad te njegove

stepete, jaz imam tukaj v kotlu zdravje in se lahko ozdravim! Pa vi se mi zdite tudi nekako bolehnavi, počakajte torej, da najprej ozdravim vas. Kuhal pa je zidar v kotli smolo, katera je tačas ravno najlepše vrela. „Ako nas ne bodeš ogoljufal, no pa nas ozdravi, ker si ti kriv naše boleznij! In prvi stopi k zidarju. Ta mu vlije velik lonec vrele smole za vrat. „Joj meni, joj meni, kriči ta in leti z brega navzdol, čeprav prej od batin ni mogel hitro hoditi.

„Še meni vlij, meni zdravja!“ prosi drugi in zidar še njemu vlije. Tretji je že komaj čakal, da bi prišel na vrsto. — „No, ker si ti zadnji in se mi zdiš najbolj bolehnav, bodeš dobil največjo porcijo zdravja.“ Tako reče Tine in še njemu vsiplje poln lonec za vrat. Seveda je še tretji odbežal s svojim zdravjem za prvima dvema in kakor mi je včeraj po- vedala sosedova Špeta, kateri je bila Jera tetica na tretjem kolenu in Tine stric, ni prišel nobeden več k zidarjevemu Tinetu nazaj.

